

Postupy při zavádění nové terminologie ve francouzských ozbrojených silách

Terminologie je nezbytnou podmínkou ke zvládnutí a využití všech zkušeností a myšlenek, které se ve všech oborech v obrovské míře nabízejí. Vyspělá terminologie je nutná jak k jejich dokumentování, překládání, tlumočení, tak i k běžné komunikaci. V neposlední řadě je na dobré úrovni odborného názvosloví závislá i možnost použití informačních technologií pro počítačové překládání odborných textů. Cílem tohoto příspěvku je podat informaci o tom, jak se institucionálně řeší problematika vojenské terminologie ve francouzských ozbrojených silách. Tyto informace vycházejí z poznatků a zkušeností získaných při řešení česko-francouzského terminologického projektu (2000-2005).

Úvod

Francouzská jazyková politika se vyznačuje soustavnou a systematickou péčí o kulturu a čistotu jazyka. Tato tradice trvá v zemi již téměř 400 let a institucionálně ji zastřešuje Francouzská akademie (Académie Française), kterou bychom v našich podmínkách mohli funkčně přirovnat k Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR. Francie má propracovaný systém obohacování svého jazyka, včetně obohacování jazyka o odborné termíny.

Vojenská terminologie se pak řeší v návaznosti na celý systém posuzování a schvalování termínů od základní až po celostátní úroveň.

V oblasti vojenské terminologie existují tři stupně řízení terminologie:

- ☐ řízení z úrovně jednotlivých druhů ozbrojených sil,
- ☐ řízení z úrovně generálního štábu,
- ☐ řízení z úrovně vlády.

1. Řízení z úrovně jednotlivých druhů ozbrojených sil

Každý druh vojska má svůj odborný orgán pro terminologii, a to zpravidla při výzkumných pracovištích, jednotlivých aplikačních školách (školách pro jednotlivé specializace), při specializovaných kurzech GŠ a při škole pro výcvik záložních důstojníků.

Každá síla (pozemní síly, letectvo, námořnictvo, četnictvo) má svou řídicí složku. Např. pro pozemní síly je řídicí složkou sekce pro doktríny a vyšší vojenské vzdělávání. Obdobně to platí pro ostatní druhy ozbrojených sil (letectvo, námořnictvo, logistika).

2. Řízení z úrovně generálního štábu

Na úrovni GŠ je terminologie řízena **společným výborem pro vojenskou terminologii** (CITA - Comité Interarmées de Terminologie des Armées), který řeší následující úkoly:

- ☐ Koordinuje a schvaluje terminologii podřízeným složkám.

- ❑ Spolupracuje na mezinárodní úrovni s OS jiných zemí v rámci nejrůznějších terminologických programů a s NATO. V rámci NATO je prezident CITA hlavním představitelem francouzských ozbrojených sil v MCTC (Military Committee Terminology Conference – terminologická konference vojenského výboru NATO). Do této oblasti můžeme zařadit česko-francouzský terminologický projekt, který probíhal v letech 2000-2005 a jehož výstupem je česko-francouzsko-anglický výkladový sborník strategicko-politických, operačně taktických a logistických termínů.
- ❑ Koordinuje veškerou terminologii doktrín (strategicko-politickou terminologii) s nadřízenou případně partnerskou složkou na vládní úrovni.

3. Řízení z úrovně vlády

Při kabinetu předsedy vlády existuje **výbor pro terminologii a neologismy**, kde jsou zastoupena všechna ministerstva včetně MO. Terminologie, která je schválena tímto výborem a odsouhlasena z hlediska jazykové správnosti Francouzskou akademií (Académie Française), je každoročně publikována v bulletinu vlády. Tímto se stává takový termín oficiálním pojmem francouzštiny a je zařazen do slovníků jako Larousse, Le Petit Robert atd. Pro ilustraci uvedeme jeden příklad. V minulém roce Francie schválila novou definici terorismu. Na jejím vytvoření se podíleli zástupci terminologických výborů z Ministerstva obrany, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva vnitra, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva životního prostředí. Po vzájemné shodě byl návrh podstoupen výboru pro terminologii a neologismy při kabinetu vlády, byl odsouhlasen a zveřejněn. Tím je zajištěno, že termín terorismus bude jednotně chápán v celé státní správě.

Na úrovni vlády je rovněž zajišťována koordinace terminologie s institucemi ostatních frankofonních zemí (Quebec, Belgie, výbor frankofonních zemí, kde je zastoupeno 52 států).

Závěr: delegování pravomocí

To nejdůležitější na celém tomto systému je delegování pravomocí na konkrétní osobu. Pro vojenskou terminologii to v praxi znamená, že prezident společného výboru pro vojenskou terminologii CITA (tj. druhá úroveň řízení a v podstatě nejdůležitější pro rezort obrany) schvaluje a má právo podpisu k oficiálnímu zavedení termínů a jejich definic v rámci francouzských ozbrojených sil. A to jak směrem dolů, na úroveň jednotlivých druhů ozbrojených sil, tak i směrem nahoru, čili na vládní úroveň.

Tím odpadají veškeré diskuze o platnosti pojmů, systém je velice pružný a schopný reagovat okamžitě na aktuální situaci, termíny nejsou zakonzervovány. Pouze v případě strategicko-politické terminologie, která jde napříč rezorty vlády, se termíny musí schvalovat na vládní úrovni prostřednictvím výboru pro terminologii a neologismy.